

Stockholm den 22 mars 2024

R-2023/2336

Till Socialdepartementet

S2023/03032

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 1 december 2023 beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet För barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66).

Sammanfattning

Förslagen syftar till att säkerställa att barn och unga som blir föremål för samhällsvård garanteras trygghet, säkerhet och i övrigt en god vård. Förslagen i utredningen syftar till att höja kvaliteten i vården av barn och unga samt se över vårdkedjan som helhet. Barnrättsperspektivet som innebär att barn är rättighetsbärare och att deras rättigheter respekteras är centralt i utredningen. Förslaget är genomarbetat och utredningen har gjort en noggrann översyn av samtliga placeringar av barn och unga, oavsett vårdform eller typ av boende.

Advokatsamfundet, som hänvisar till tidigare remissyttranden i relaterade frågor,¹ ställer sig i huvudsak positivt till förslagen som lämnas i betänkandet och vill framhålla följande.

---

¹ Se Advokatsamfundets remissyttrande den 29 september 2023 över departementspromemorian Utökade befogenheter på särskilda ungdomshem och LVM-hem (Ds 2023:20), den 3 juni 2022 över promemorian Barnets bästa vid fortsatt vård enligt LVU – Utredning som ett led i socialutskottets beredning av fråga om ändring i LVU, den 11 juni 2021 över departementspromemorian Barnets bästa när vård enligt LVU upphör (Ds 2021:7), samt den 30 november 2015 över slutbetänkandet Barns och ungas rätt vid tvångsvård – förslag till ny LVU (SOU 2015:71).

Synpunkter

Förslag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Vad gäller LVU i det egna hemmet hade det enligt Advokatsamfundet varit bra att i 11 § tydliggöra att vård i det egna hemmet normalt alltid ska övervägas och att nämnden ska bestämma att den unge vistas i sitt eget hem, om det kan antas att den unges behov av vård bäst tillgodoses där. Vård i det egna hemmet innebär mindre förändringar för den unge och den unge kan upprätthålla skolgång och sociala kontakter, varför detta alternativ många gånger är att föredra.

Vad gäller unga som vårdas enligt 3 § föreslås att socialnämnden får besluta om särskilda villkor i enlighet med 11 a §. Utöver de särskilda villkor som anges bör det inom den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet övervägas att ange att särskilda villkor även får avse skyldighet att ta emot vissa insatser inom hälso- och sjukvården. Detta då det inte är ovanligt med unga i samhällsvård som har behov av att exempelvis genomföra npf-utredning, medicinera eller upprätthålla kontakt med BUP.

Det är mycket positivt att 13 § särskilt omnämner den unges inställning till vården som en omständighet som ska beaktas, liksom att bestämmelsen i 13 a § särskilt understryker socialnämndens ansvar i flera centrala avseenden gällande bland annat den unges hälsa, utbildning och sociala relationer, då detta är något som i nuläget inte alltid prioriteras.

Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:4539)

Advokatsamfundet ser det som välkommet att det av förslaget framgår såväl att nämnden är skyldig att undersöka om den unge kan vårdas hos någon i sitt nätverk, som att samhällsvården ska ske i nätverkshem, om det kan antas att vårdbehovet kan tillgodoses där. Enligt nuvarande reglering stadgas endast att nätverksplacering ska övervägas, och det tycks därför som att nätverksplaceringar inte aktualiserats i den omfattning som hade varit önskvärt. Det är dock värt att beakta att det vid gällande nätverksplaceringar regelmässigt uppstår behov av att under en tid placera den unge i ett hem som inte har tillstånd att vara familjehem. Det framgår av 6 § att placering i enskilt hem som saknar tillstånd kan ske i sammanlagt sex månader efter att vården inletts om det finns särskilda skäl för det. Här kunde det vara av värde att särskilt ange att en nätverksplacering regelmässigt ska anses utgöra särskilda skäl.

Det är vidare positivt att 7 § tydliggör socialnämndens ansvar för barn och unga i samhällsvård på samma sätt som 13 a § i LVU.

Mot bakgrund av att barnrättsperspektivet och barnets rätt att komma till tals har varit centralt i utredningen, är det positivt att det av 7 a § framgår att barn och unga ska få en särskilt utsedd barn- och ungdomshandläggare. Det kan dock uppstå situationer då det är svårt för den unge att framföra kritik och synpunkter till handläggaren och få gehör för sina synpunkter, varför det är av stor vikt att handläggaren fullföljer sitt ansvar som anges i bestämmelsen och lämnar information om barnets rättigheter och då även informerar om hur dessa rättigheter kan garanteras. IVO har exempelvis en särskild barn- och ungdomslinje, men en förutsättning för att den ska kunna nyttjas är att den unge känner till dess existens.

Av 7 d § framgår ansvaret för att främja vårdnadshavarnas kontakt och umgänge med barnet samt ansvaret att under minst två års tid verka för att vårdnadshavarna får stöd utifrån de skäl som föranledde vården. Detta är en välkommen förändring, då det synes som att stöd inte alltid erbjuds eller tillhandahålls vårdnadshavarna efter det att placering utanför hemmet skett.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander